

RAHBAR XODIMLARNING BOSHQARUVCHILIK QOBILYATLARINI TAKOMILLASHTIRISH VA PEDAGOGIK MAHORATINI OSHIRISH

Yusupova Saida Abdug'aniyevna

Sirdaryo violayati Sayhunobod tumani 7-son DMTT direktori

Annatsiya: ushbu maqolada maktabgacha ta'lim tashkiloti rahbar xodimlarning boshqaruvchilik qobiliyatini takomillashtirish omillari va rahbarlik xususiyatlari haqida aytib o'tilgan.

Аннотация: в данной статье обозначены факторы и лидерские характеристики повышения управленческих навыков дошкольной образовательной организации.

Annotation: in this article, the factors and leadership characteristics of preschool educational organization management skills improvement factors are mentioned.

Kalit so'zlar: xodimlar, rahbar, boshqaruv, takomillashtirish, maktabgacha ta'lim tashkiloti, boshqaruv faoliyati.

Ключевые слова: коллектив, руководитель, менеджмент, совершенствование, организация дошкольного образования, управленческая деятельность.

Key words: staff, leader, management, improvement, preschool education organization, management activity.

Boshqaruvchanlik – bu tashkilot yoki tizimning belgilangan maqsad va vazifalarni amalga oshirishda, jarayonlarni samarali nazorat qilish va boshqarish imkoniyatini ifodalaydi. Bu tushuncha, ayniqsa, ta'lim muassasalari uchun muhim ahamiyatga ega, chunki ularning muvaffaqiyati rahbariyatning boshqaruv qobiliyati va tizimning boshqaruvchanligiga bog'liq.

Pedagogik mahoratni oshirish nafaqat pedagogning professional rivojlanishi, balki tarbiyalanuvchilar bilim va tarbiyasiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Shu boisdan, yuqoridagi yondashuvlarni amalga oshirish ta'lim jarayonida yuqori natijalarni ta'minlaydi.

Maktabgacha ta'lim tashkilotlari rahbar xodimlarining boshqaruvchilik qobiliyatlarini takomillashtirish zamonaviy ta'lim tizimining muhim masalalaridan biri hisoblanadi. Bu jarayon rahbarlarning zamonaviy boshqaruv usullarini o'zlashtirishi, pedagogik va psixologik bilimlarini chuqurlashtirishi hamda ularning samaradorligini oshirishga xizmat qiladi. Quyida ushbu maqsadga erishish uchun tavsiya etiladigan asosiy yo'nalishlar keltirilgan:

Xodimlarning professional rivojlanishini qo'llab-quvvatlash

➤ Jamoaning har bir a'zosining o'z salohiyatini ro'yobga chiqarishi uchun sharoit yaratish.

➤ Doimiy o'qitish va malaka oshirish dasturlarini amalga oshirish.

Hozirgi sharoitda maktabgacha ta'lim tizimi rahbarlari, mutaxassislarining samarali faoliyat yuritishlari uchun boshqaruvni va ushbu idoralar xodimlari mehnatini tashkil etishning ilmiy asoslarini bilish g'oyat muhimdir. Shu o'rinda yana bir karra rahbarlik mas'uliyati haqida to'xtalib o'tishga to'g'ri keladi. Chunki bugun islohotning qay darajada amalga oshishi rahbarlarning dunyoqarashiga, halol va pok, tadbirkor va tashabbuskor bo'lishiga bog'liqdir.

Endilikda quyidagilar davlat maktabgacha ta'lim tashkilotining boshqaruvi organlari hisoblanishi;

✚ Pedagogika kengashi;

✚ Kuzatuv kengashi.

Maktabgacha ta'lim tashkilotida ta'lim-tarbiya jarayonini tashkil etishning asosiy shakli o'yin hisoblanishi; maktabgacha ta'lim uzluksiz ta'limning boshlang'ich qismi hisoblanadi. U bolaning sog'lom va rivojlangan shaxs bo'lib shakllanishini ta'minlab, o'qishga bo'lgan ishtiyoqini uyg'otadi, tizimli o'qitishga tayyorlab boradi. Shunday ekan, bu tizim faoliyatini yanada kuchaytirish, maktabgacha ta'lim tashkilotlarida har tomonlama qulay shart-sharoitlar yaratish, ularga maktabgacha yoshdagi bolalarni keng jalb etish farzandlarimizning barkamol va yetuk shaxs bo'lib shakllanishida muhim o'rin tutadi.

Rahbarning yoshi haqida gapirar ekanmiz, nafaqat uning biologik jihatlari, balki, ijtimoiy jihatlari, hayotiy tajribasini ham nazarda tutish kerak. Ammo, ishlab chiqarishga zamonaviy texnologiyaning kirib kelishi ularni o'zlashtirishda ma'lum mahoratni talab qiladi. Baxtga qarshi, hozirgacha kompyuterda ishlashni o'rgana olmayotgan katta yoshli rahbarlarni uchratish qiyin emas. Shu jihatdan olganda, yosh rahbar ko'pincha tashkilotga ilg'or texnologiya va tezkorlik olib kiruvchi omil sifatida qabul qilinadi.

Pedagogik mahoratni oshirish - bu pedagoglarning kasbiy bilim va ko'nikmalarini muntazam ravishda rivojlantirib borishi orqali ta'lim sifatini oshirishga xizmat qiluvchi jarayon. Ushbu maqsadga erishish uchun quyidagi yo'nalishlar va usullarni ko'rib chiqish mumkin:

Mutaxassislik bo'yicha chuqur bilim olish

- O'z sohasiga oid yangiliklarni kuzatish va ilmiy maqolalar bilan tanishish.
- Malaka oshirish kurslarida qatnashish va doimiy ravishda bilimlarni yangilab borish.
- O'z faniga tegishli yangi dastur va darsliklarni o'rganish hamda ularni dars jarayonida qo'llash.

Ayniqsa, ilg'or xorijiy tajribani hisobga olgan holda sifatli maktabgacha ta'limni tashkil etishga davlat talablarini qayta ko'rib chiqish, bolalarni qabul qilishning amaldagi tartibini, vakolatli davlat organlari faoliyatiga zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining joriy etilishi holatini tanqidiy o'rganish ham bevosita komissiya zimmasiga yuklandi.

Boshqaruv faoliyatida boshqaruvchi shaxs kasbiy sifatlar bilan shaxsiy sifatlarga ham ega bo'lishi lozim. Masalan:

- ✚ Maqsadni aniq belgilay olishi;
- ✚ Boshqalarni diqqat bilan tinglashi;
- ✚ Xolisona baholay olishlik, samimiy va bag'rikenglik;
- ✚ Chiqaradigan qarorlari odilona bo'lishi va shu orqali xodimlarni joy-joyiga qo'ya olishi;
- ✚ O'z imkoniyatlari va xodimlarning imkoniyatlaridan to'la foydalanish;
- ✚ Muloqotda aniq va lo'nda so'lay olishi;

Boshliq sifatida madaniyatli bo'lishi va buni muomalasida, boshqalar bilan bo'ladigan kundalik muloqotlarda ko'rinishi lozim. Rahbarning muomala madaniyati: o'z o'rnida, joyida, aniq, tiniq, qisqa, lo'nda, samimiy so'zlashi va shu bilan birga suhbatdoshni tinglay olish qobiliyatidan iborat bo'lishi kerak. Ko'p hollarda rahbar bilan xodimlar o'rtasida kelib chiqadigan shaxsiy ziddiyatlar tinglay olmaslik yoki tushuna olmaslikdan kelib chiqadi. Boshqalarning o'rniga o'zini qo'yish, uning his-kechinmalarini tushunish, empatiya (hamdardlik) hissi, so'zlashuvlarda sabr-toqatlilik muloqot madaniyatining muhim tomoni ekanligi ma'lumdir.

Xulosa shuki, Maktabgacha ta'lim tashkilotlari rahbar xodimlarining boshqaruvchilik qobiliyatlarini takomillashtirish zamonaviy ta'lim tizimini samarali boshqarishning asosiy omillaridan biridir. Ushbu jarayon rahbarlarning professional va shaxsiy rivojlanishini ta'minlab, tashkilotning umumiy muvaffaqiyatiga bevosita ta'sir qiladi. Rahbarlarning liderlik qobiliyatlarini rivojlantirish, zamonaviy boshqaruv texnologiyalaridan foydalanish, pedagogik va psixologik bilimlarini chuqurlashtirish, shuningdek, doimiy malaka oshirish va monitoring tizimini yo'lga qo'yish ushbu

yo‘nalishda muhim qadamlar hisoblanadi. Shu asosda takomillashgan boshqaruv tizimi ta’lim sifatini oshirish, bolalar rivojlanishi uchun qulay muhit yaratish va ta’lim tashkilotlarining samaradorligini oshirishga yordam beradi. Natijada, maktabgacha ta’lim tizimi ijtimoiy va pedagogik vazifalarini to‘liqroq amalga oshirishga erishadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019 yil 8 mayda PQ-4312-sonli “O‘zbekiston Respublikasi maktabgacha ta’lim tizimini 2030 yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to‘g‘risida”gi Qarori.
2. Vazirlar Mahkamasining 2019 yil 13 maydagi 391-son “Maktabgacha ta’lim tashkilotlari faoliyatini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida” gi Qarori.
3. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019 yil 22 aprelda PQ-4296-sonli “Bola huquqlari kafolatlarini yanada kuchaytirishga oid qo‘shimcha chora-tadbirlar to‘g‘risida”gi Qarori.
4. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020 yil 29 mayda PQ-4736-sonli “Bola huquqlarini himoya qilish tizimini takomillashtirish bo‘yicha qo‘shimcha chora-tadbirlar to‘g‘risida”gi Qarori.
5. <http://www.lex.uz> – O‘zbekiston Respublikasi Qonun xujjatlari ma’lumotlar milliy bazasi sayti.